

Titel: Øieblikket Nr. 5

Citation: "Øieblikket Nr. 5", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-oi5-txr-shoot-idfc4a6f5f-cef4-4ea1-8464-7ab8f2cf06b4.pdf> (tilgået 16. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Bibliografisk beskrivelse 393
2. Manuskriptbeskrivelse 396
3. Tilblivelseshistorie 404
4. Udgivelsesmåde 405

1. Bibliografisk beskrivelse

Øieblikket Nr. 5 forelå færdigtrykt fra Bianco Lunos Bogtrykkeri den 27. juli 1855.* På titelbladet findes datoen »27 Juli 1855«.* Skriftet blev annonceret som udkommet i *Fædrelandet** og *Berlingske Tidende*, begge nr. 173, den 28. juli. Det kostede 20 skilling og udkom på forlaget C.A. Reitzels Bo og Arvinger.

Tre eksemplarer af *Øieblikket* Nr. 5 er blevet kollationeret; de benyttede eksemplarer er:

- A** Søren Kierkegaard Forskningscenterets arbejds eksemplar, privat indbundet og beskåret.*
- B** Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret, katalogsignatur F, 2656 - 8°, ex. 1.
- C** Søren Kierkegaard Forskningscenterets eksemplar, uindbundet og ubeskåret.

Ved den interne kollation af de tre eksemplarer blev der ikke konstateret afvigelser. Eksemplar A danner grundlag for den følgende beskrivelse.

Kollationeringsformel

8°. 1-2⁸. \$2 signeret (-1₁). 16 blade. Paginering [1-3], 4-32.*

Formatet er oktav. Skriftet har et omfang på 32 sider, svarende til 16 blade fordelt på 2 ark, og er pagineret 4-32, idet bl. 1r-2r er uden paginering.

S. [1] udgør titelbladet med indholdsfortegnelsen, s. [3]-5 indeholder »Vi ere Alle Christne - uden engang at have | Anelse om, hvad Christendom er.«, s. 6-9 »Et Genie - en Christen.«, s. 10-12 »Aands-Menneskets Christendom; vi Menneskers | Christendom.«, s. 13-15 »Det nye Testaments Christendom; | 'Christenheds' Christendom.«, s. 16-18 »Naar alle ere Christne, er eo ipso | Christendommen ikke til.«, s. 19-21 »Et Oprør i Trods - et Oprør i Hyklerie | eller | Om Affaldet fra Christendommen.«, s. 22-24 »En Eeds Aflæggelse | eller | Det Officielle: det Personlige.«, s. 25-27 »Nymodens religieuse Betyggelser (Garantier).« og s. 28-32 »'Vogter Eder for dem, som gjerne gaae i lange | Klæder!' (Mc. 12, 38; Luc. 20, 46.)«. Titelbladets bagside er blank.

Ark 1 er uden primasignatur, men med sekundesignatur; ark 2 har prima- og sekundesignatur. Primasignaturen (arknummeret) er angivet med arabertal, sekundesignaturen med arabertal fulgt af asterisk.

Beskrivelse af *Øieblikket* Nr. 5 i eksemplar A

Det beskårne hæftes blade måler ca. 121 × 193 mm.* Hæftets tykkelse er ca. 1 mm.

Papir

Der er benyttet almindeligt trykpapir af en ret kludeholdig kvalitet.

Typografi

Det fremherskende skriftsnit er fraktur; enkelte steder er benyttet tekstur (gotisk) og til titlen på forsiden skriften medolin. Til latinsk tekst er benyttet antikva, og fremhævet tekst er sat med fed eller spatieret skrift.

Titelbladet er med to skillestreger, den ene enkelt, den anden dobbelt, delt i tre felter. I det øverste er anført skriftets titel og nummer, i det mellemste en indholdsfortegnelse, datoen »27 Juli 1855.« samt forfatternavnet, og i det nederste udgivelsessted, forlag og trykkeri. Titlen er spatieret og sat med medolin i skriftets største punktstørrelse, ca. 6 grader over brødteksten.* Nummerangivelsen er sat med mindre punktstørrelse, ca. 4 grader over brødteksten. Overskriften »Indhold:« er sat med spatieret, fed tekstur, mens forfatternavnet er sat med fed fraktur, begge i samme grad som brødteksten. Indholdsfortegnelsen og datoangivelsen er ca. 1 grad mindre. Udgivelsesstedet er sat med fed, lang tekstur i samme punktstørrelse som brødteksten. Forlæggernavnet er spatieret og ca. 1 grad mindre end brødteksten, mens trykkeriangivelsen er ca. 2 grader mindre. Titelbladet er gengivet som illustration 18.

Overskrifterne til de ni artikler er sat med fed fraktur, ca. 1 grad større end brødteksten. En tynd skillestreg adskiller overskriften fra brødteksten.* Alle artikler indledes med en uncial og afsluttes med en enkelt finalestreg, der i den sidste artikel er dobbelt.

En normalside har 32 tekstlinjer,* og tekstkolumnen måler 88 × 158 mm. Teksten er sat i ca. 10 punkt (korpus). Der er dobbelt ordmelletrum efter punktum. I den sidste artikel er teksten tre gange internt opdelt af tre asterisker.

Øieblikket.

Nr. 5.

Indhold:

- 1) Vi ere Alle Christne — uden engang at have Anelse om, hvad Christendom er.
- 2) Et Genie — en Christen.
- 3) Aands-Menneskets Christendom; vi Menneskers Christendom.
- 4) Det nye Testaments Christendom — „Christenheds“ Christendom.
- 5) Naar Alle ere Christne, er eo ipso Christdommen ikke til.
- 6) Et Oprør i Trods — et Oprør i Hyklerie eller om Afaldet fra Christendom.
- 7) En Geds Afslæggelse eller det Officielle: det Personlige.
- 8) Nymodens religiøse Betryggelser (Garantier).
- 9) „Dagter Eder for dem, som gjerne gaae i lange Klæder.“
(Mt. 12, 38; Luc. 20, 46.)

27 Juli 1855.

S. Kierkegaard.

Kjøbenhavn.

Forlagt af C. A. Reitzels Bo og Arvinger.
Bianco Lunos Bogtrykkeri.

2. Manuskriptbeskrivelse

Til *Øieblikket*. Nr. 5 findes følgende manuskripter, alle i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kgl. Bibliotek.

- Oi5 1 Kladder til *Øieblikket*. Nr. 5 fordelt på 14 dobbeltblade, i alt 28 blade.
Kladde til titelblad med indholdsfortegnelse (SKS 13, 225).
- 1.1 1 dobbeltblad i 4°.^{*}
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 203 mm.^{*}
Ingen paginering.
Bl. [1v] og bl. [2] er ubeskrevet.
På bl. [1r] findes følgende påskrifter: »Øieblikket. / N° 5. / Indhold. / 1) Vi ere alle Christne – uden engang o: s. v: / 2) Et Genie – en Xsten. / 3) Aands-Mskets Xstd; vi Mskers Xstd. / 4) Det n: T: Xstd. – »Xstheds« Xstd. / 5) Naar alle ere Xstne, / er eo ipso Xstd. ikke til. / 6) Et Oprør i Trods – et Oprør i Hyklerie. / 7) En Eeds Aflæggelse eller det Officielle: det Personlige. / 8) Nymodens religieuse Btryggelser (Garantier) / 9) 'Vogter Eder for dem, som gjerne gaae i lange Klæder'. / d. S.K. / Reitzel.«.
Dobbeltbladet har fungeret som omslag til mss. 1.2-1.10.
En enkelt korrektion.

(Pap. XI 3 B 279)

1.1

- 1.2 Kladde til begyndelsen på den 1. artikel: »Vi ere Alle Christne – uden engang at have Anelse om, hvad Christendom er.« (SKS 13, 227-228,18).

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 203 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladet blevet foldet på langs endnu engang. På bl. [2v] er nederst under to blyantkrydser (indvisningstegn) skrevet med blyant: »cfr. Hoslagte«.

På bl. [1r] findes under overskriften dateringen »29. April 55.«.

Få korrektioner, heraf en sletning på tre ord. To tilføjelser i marginen er indvist i hovedteksten. Bl. [2v] er gengivet som illustration 19.

Hertil hører følgende:

- 1.2.1 Kladde til slutningen på den 1. artikel: »Vi ere Alle Christne – uden engang at have Anelse om, hvad Christendom er.« (SKS 13, 228,20-229,7).

1 dobbeltblad i 4°.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 168 × 207 mm.

Ingen paginering.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladet blevet foldet på langs endnu engang.

Bl. [2v] er ubeskrevet.

En del korrektioner, heraf nogle med blyant. Fire

tilføjelser i marginen, hvoraf de tre er indvist i

hovedteksten. Øverst på bl. [1r] er ved hjælp af

blyantstreger på skrå og blyantløkker samt et stort

blyantkryds slettet »Et Skilsmissebrev. til

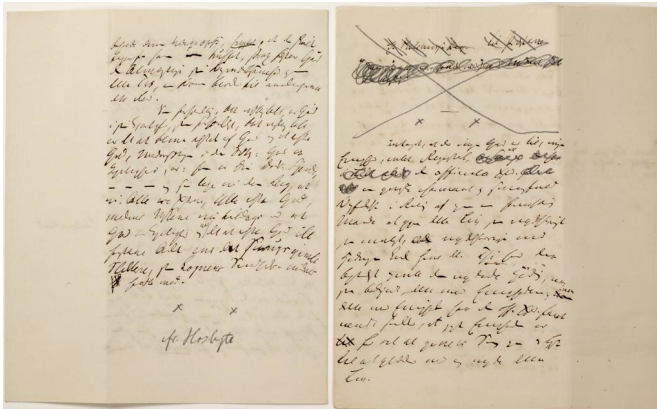
Præsterne. / 'Men ('da alle vare sovende ind') ved Midnat,

skete der Anskrig.« Under en skillestreg er der med

blyant skrevet to krydser (indvisningstegn). På bl. [2r] er

13 linjer i hovedteksten slettet med blyantstreger på

skrå. Bl. [1r] er gengivet som illustration 19.

19. Ms. 1.2, bl. [2v], og ms. 1.2.1, bl. [1r], den 1. artikel med den nye afslutning

1.2.1

(Pap. XI 3 B 280)

1.2

Kladde til den 2. artikel: »Et Genie – en Christen« (SKS 13, 230-232).

1.3

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

På bl. [1r] findes under artiklens overskrift dateringen »d. 29 April 55.«.

Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 204 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladet blevet foldet på langs endnu engang.

På bl. [2v] er artiklens slutning skrevet på langs i marginen. På bl. [2r]-[2v] løber en marginaltilføjelse over to sider. På foden af bl. [2r] er en tilføjelse ved et indvisningstegn markeret afsluttet på foden af bl. [1v], hvor teksten er skrevet over hele siden.

En del korrektioner, mange tilføjelser i marginen, hvoraf syv er indvist i hovedteksten. På bl. [1r] er to linjer slettet, på bl. [1v] tre. (Pap. XI 3 B 281)

1.3

Kladde til den 3. artikel: »Aands-Menneskets Christendom; vi Menneskers Christendom.« (SKS 13, 233-234).

1.4

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 204 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser.

Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift: »Det n: T^s-(Aands-Mskets) Xstd.; / 'Christenheds'-(Dyre * -Mskets) vi Menneskers Xstd.«. Rettelsen »vi Menneskers« er tilføjet i marginen. Under overskriften findes dateringen »d. 19 April 55.«.

Mange korrektioner, heraf to med blyant. Fire af de fem tilføjelser i marginen er indvist i hovedteksten. På bl. [1r] er det meste af den oprindelige overskrift slettet med blyantstreger på skrå.

(Pap. XI 3 B 282)

1.4

Kladde til den 4. artikel: »Det nye Testamentes Christendom; 'Christenheds' Christendom« (SKS 13, 235-236).

1.5

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 204 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladet blevet foldet på langs endnu engang.

- På bl. [1r] findes under overskriften datoen »19 Mai 55.«. Mange korrektioner. På bl. [1r] nederst er fire ord med en kile indvist i hovedteksten. Alle seks marginaltilføjelser er forsynet med indvisningstegn. Større sletninger: På bl. [2v] er en marginalnote slettet med blækstreger på skrå, og på bl. [1v] er fem ord udstreget.
(Pap. XI 3 B 283)
- 1.5
- 1.6 Kladde til den 5. artikel: »Naar Alle ere Christne, er eo ipso Christdommen ikke til.« (SKS 13, 237-239).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 204 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladet blevet foldet på langs endnu engang. På bl. [2v] er stykkets slutning skrevet på langs i marginen.
På bl. [1r] findes under overskriften datoen »23 Mai 55.«. En del korrektioner. På bl. [1r] er flere ord slettet og på bl. [1v] er tekst i tre tilfælde indvist i hovedteksten ved kiler. Fire marginaltilføjelser er alle indvist i hovedteksten.
(Pap. XI 3 B 284)
- 1.6
- 1.7 Kladde til den 6. artikel: »Et Oprør i Trods – et Oprør i Hyklerie eller Om Affaldet fra Christdommen« (SKS 13, 240-242).
2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 164 × 203 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladene blevet foldet på langs endnu engang. Bl. [4r] er beskrevet med fem linjer, bl. [4v] er ubeskrevet.
På bl. [1r] er den oprindelige overskrift »Et Oprør i Trods – et Oprør i Hyklerie.« blevet suppleret med »eller / om Affaldet fra Christdommen.«. Under overskriften findes en påbegyndt datering »d.« samt initialerne »S.K.«.
En del korrektioner. På bl. [3v] er fire linjer slettet med blækløkker, på bl. [2v] findes en sletning med blyant. Få tilføjelser. To marginaltilføjelser er indvist i hovedteksten.
(Pap. XI 3 B 285)
- 1.7
- 1.8 Kladde til den 7. artikel: »En Eeds Aflæggelse eller Det Officielle: det Personlige« (SKS 13, 243-244).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 204 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladet blevet foldet på langs endnu engang.
På bl. [1r] findes under overskriften datoen »28 Mai 55.«, på bl. [2r] er teksten internt opdelt ved to asterisker.
Mange korrektioner. På bl. [1r] og [2v] er slettet to linjer. Tilføjet tekst er indvist med kiler og otte tilføjelser i marginen er indvist i hovedteksten.
(Pap. XI 3 B 286)
- 1.8
- 1.9 Kladde til den 8. artikel: »Nymodens religieuse Betryggelser (Garantier)« (SKS 13, 245-247).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 204 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en

smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladet blevet foldet på langs endnu engang.

På bl. [1r] findes under overskriften datoen »10 Juni«. Teksten er afsluttet på bl. [2v] ved en længere tilføjelse i marginen og på sidens fod.

Mange korrektioner. På bl. [1v] er slettet fire linjer i en marginaltilføjelse, og på bl. [2v] ni linjer med blyantstreger på skrå. Flere tilføjelser. Tekst er indvist med kiler eller tilføjet i marginen.

(Pap. XI 3 B 287)

1.9

1.10 Kladder til den 9. artikel: »Vogter Eder for dem, som gjerne gaae i lange Klæder!» (Mc. 12, 38; Luc. 20, 46.)« (SKS 13, 248-251).

3 dobbeltblade i, i alt 6 blade i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 204 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Efter beskrivningen er dobbeltbladene blevet foldet på langs endnu engang.

Bl. [3r] er halvt beskrevet, bl. [3v] ubeskrevet. De to bibelsteder i overskriften er tilføjet med blyant.

På bl. [1r] findes under overskriften datoen »15 Juni. 55.«. Teksten er på bl. [2r], [3v] og [5v] internt opdelt ved to asterisker.

Mange korrektioner. På bl. [2r] er slettet seks linjer, på bl. [3r] en marginaltilføjelse og på bl. [4r] syv linjer af en marginaltilføjelse.

På bl. [3r] er et enkelt ord slettet med blyant. Mange tilføjelser.

Tekst er indvist med kiler eller tilføjet i marginen. På bl. [1r] findes redigeringsbemærkningen »Ny Udgang«.

(Pap. XI 3 B 288)

1.10

(KA, B pk. 52, læg 7; Pap. XI 3 B 279-288)*

1

. Tilblivelseshistorie

Kladderne til otte af de i alt ni artikler, der udgør *Øieblikket Nr. 5*, er dateret, og det fremgår, at de er skrevet i månederne april, maj og juni. Kladden til den 3. artikel »Aands-Menneskets Christendom; vi Menneskers Christendom« (ms. 1.4) har den tidligste datering »d. 19 April 55«, mens kladden til den 1. artikel »Vi ere Alle Christne - uden engang at have Anelse om, hvad Christendom er« (ms. 1.2) sammen med kladden til den 2. artikel »Et Genie - en Christen« (ms. 1.3) begge er dateret »29. April 55«. Kladden til den 4. artikel »Det nye Testamentes Christendom - 'Christenheds' Christendom« (ms. 1.5) bærer datoen »19 Mai 55«, og kladden til den 5. artikel »Naar Alle ere Christne, er eo ipso Christendommen ikke til« (ms. 1.6) datoen »23 Mai 55«. Fra den »28 Mai 55« stammer kladden til den 7. artikel »En Eeds Aflæggelse eller Det Officielle: det Personlige« (ms. 1.8). Kladden til den 8. artikel »Nymodens religieuse Betyggelser (Garantier)« (ms. 1.9) er fra »10 Juni«, og nogle dage senere - »15 Juni. 55« - blev kladden skrevet til den 9. artikel »Vogter Eder for dem, som gjerne gaae i lange Klæder!» (Ms. 12, 38; Luc. 20, 46.)« (ms. 1.10). Den trykte artikel bærer også denne dato; de øvrige artiklers datering har SK derimod ikke medtaget.

Udateret er kladden til den 6. artikel »Et Oprør i Trods - et Oprør i Hyklerie eller Om Affaldet fra Christendom« (ms. 1.7). Det samme gælder kladden til den nye slutning på den 1. artikel (ms. 1.2.1). Den var oprindeligt en selvstændig artikel, som med overskriften »Et Skilsmissebrev. til Præsterne« og mottoet »'Men ('da alle vare sovede ind') ved Midnat, skete der Anskrig.« måske først skulle være optaget i *Dette skal siges; saa være det da sagt*,* men hvis to første afsnit i stedet indgik som afslutning på den 1. artikel.

Der er ikke bevaret renskrift (trykmanuskript) eller korrektur til *Øieblikket Nr. 5*.

4. Udgivelsesmåde

Øieblikket Nr. 5 udkom på forlaget C.A. Reitzels Bo og Arvinger. Skriftet optræder ikke i Reitzels protokol over *Forhandlinger med Forfattere, Redacteurer &c: 1835-[1858]*,* men ifølge Frithiof Brandt og Else Thorkelin, der havde adgang til den nu tabte *Regnskabsprotokol for 1849-59*, udgjorde SKs samlede honorar for *Øieblikket* nr. 1-9 i alt 411 rigsdaler, 4 mark og 15 skilling.* Oplagets størrelse og trykkeomkostningerne hos Bianco Luno kendes ikke.

Salget af *Øieblikket* Nr. 5 gik trægt, og først den 29. nov. udkom andet oplag. Det blev annonceret som udkommet i *Berlingske Tidende* nr. 280, den 30. nov. 1855.*

Øieblikket Nr. 5 blev formentlig allerede i SKs levetid oversat til svensk. I 1855 udkom i Uppsala *Ögonblicket. N° 5. Öfversättning från danskan* i et særskilt hæfte på forlaget Wahlström & C.*